

НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ О.О. БОГОМОЛЬЦЯ
Кафедра загальної і медичної психології

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Проректор з науково-педагогічної та
навчальної роботи
професор О.М. Власенко
«*Власенко*» 2024 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«КЛІНІЧНА ПСИХОЛОГІЯ»

Освітній рівень	<u>другий (магістерський) рівень</u>
Галузь знань	<u>22 «Охорона здоров'я»</u>
Спеціальність	<u>225 «Медична психологія»</u>
Освітня програма	<u>Медична психологія</u>

які попередньо здобули ступінь молодшого бакалавра / фахового молодшого бакалавра. (молодшого спеціаліста) отриманих у межах попередньої освітньої програми НРК5 (за скороченою програмою)

Робоча програма навчальної дисципліни «**Клінічна психологія**» для підготовки студентів на другому (магістерському) рівні галузі знань 22 «Охорона здоров'я» спеціальності 225 «Медична психологія», які попередньо здобули ступінь молодшого бакалавра / фахового молодшого бакалавра, (молодшого спеціаліста) отриманих у межах попередньої освітньої програми НРК5 (за скороченою програмою), для студентів III курсу Навчально-наукового інституту психічного здоров'я.

РОЗРОБНИКИ:

І.В. Рожкова професор кафедри загальної і медичної психології Національного медичного університету імені О.О. Богомольця, доктор наук з публічного управління, професор.

О.В. Скоробогатова доцентка кафедри загальної і медичної психології Національного медичного університету імені О.О. Богомольця, кандидат медичних наук, доцент

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри загальної і медичної психології
Протокол від «13» червня 2024 року №22

Завідувач кафедри, професор _____ **М.М. Матяш**

Робочу програму схвалено на засіданні Циклової методичної комісії з медико психологічних дисциплін

Протокол від «25» червня 2024 року № 6

Голова циклової методичної комісії,
професор _____ **Омелянович В.Ю.**

Перезатверджено:

На 20__-20__ н.р. _____ «__» ____ 20__ р. Протокол № __
(підпис) (ПІБ)

На 20__-20__ н.р. _____ «__» ____ 20__ р. Протокол № __
(підпис) (ПІБ)

На 20__-20__ н.р. _____ «__» ____ 20__ р. Протокол № __
(підпис) (ПІБ)

На 20__-20__ н.р. _____ «__» ____ 20__ р. Протокол № __
(підпис) (ПІБ)

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни
		Денна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань: 22 Охорона здоров'я	Вибіркова
Модулів – 1	Спеціальність: 225 Медична психологія, які попередньо здобули ступінь молодшого бакалавра / фахового молодшого бакалавра, (молодшого спеціаліста) отриманих у межах попередньої освітньої програми НРК5 (за скороченою програмою)	Рік підготовки: 3
Змістових модулів – 2		Семестр: 5 або 6
Індивідуальне науково-дослідне завдання: в тексті РП		Лекції: 10 годин
Загальна кількість годин – 90		
Тижневих годин:- аудиторних –3, самостійна робота студента - 6	Освітньо-кваліфікаційний рівень: «магістр»	Практичні заняття: 20 годин
		Самостійна робота: 60 год
		Вид контролю: Диф. залік

2. МЕТА, ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Метою викладання навчальної дисципліни «Клінічна психологія» є ознайомлення студентів з системними знаннями щодо основних напрямків медичної психології на сучасному етапі суспільного розвитку; ознайомлення з загальними поняттями та закономірностями психічної діяльності соматично хворої людини, формування навичок безконфліктного спілкування з пацієнтами та у медичному середовищі, формування на цій основі медико-психологічних вмінь у вигляді основ психотерапії, що є важливим елементом професійної підготовки та майбутньої діяльності лікаря.

Очікувані результати навчання з дисципліни:

Здатність продемонструвати: розв'язання типових та складних задач і проблем у певній галузі професійної діяльності або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та здійснення інновацій. Використовувати на практиці отримані теоретичні знання із загальної, вікової, експериментальної психології, психодіагностики, психології особистості, гендерної та диференційної психології.

Володіти навичками: аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання; вибору способів вирішення психологічних задач і проблем у процесі професійної діяльності, прийняття та аргументації власних рішень щодо їх розв'язання; доступно формулювати думку, дискутувати, обстоювати власну позицію, тощо.

Самостійно вирішувати: завдання, пов'язані з пошуком інформації з різних джерел, для вирішення професійних завдань; практичні задачі, пов'язані з професійним самовдосконаленням; завдання розробки корекційних та тренінгових програм тощо.

Компетентності та результати навчання, формуванню яких сприяє дисципліна (взаємозв'язок з нормативним змістом підготовки здобувачів вищої освіти, сформульованим у термінах результатів навчання у Стандарті). Згідно з вимогами стандарту, дисципліна забезпечує набуття студентами компетентностей:

Загальні:

ЗК 1 Здатність застосовувати набуті знання у практичних ситуаціях.

ЗК 2 Знання та розуміння предметної галузі та розуміння професії.

ЗК 3 Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 4 Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК 5 Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

ЗК 10 Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК11 Визначеність і наполегливість щодо поставлених завдань і взятих обов'язків.

ЗК 14 Здатність застосовувати набуті знання у практичних ситуаціях.

Спеціальні:

СК 1. Здатність до збирання та критично опрацювання, аналізу та узагальнення медичної та психологічної інформації з різних джерел.

СК 2. Здатність узагальнювати інформацію щодо суб'єктивних і об'єктивних проявів психологічних проблем, субклінічних хворобливих станів та захворювань.

СК 3. Здатність до формулювання повного функціонального діагнозу та/або діагностичного формулювання в т.ч. реєстр-синдрому з урахуванням оцінки фізичного, психічного розвитку, клінічного діагнозу та диференційної діагностики.

СК 4. Здатність до вибору оптимальних методів та проведення клінічної / психологічної діагностики пацієнта.

СК 5. Здатність до оцінювання результатів діагностики, лабораторних та інструментальних досліджень, проведення психологічного дослідження та аналізу, систематизації, оцінювання психометричних та психодіагностичних методик, формулювання аргументованих висновків та рекомендацій.

СК 6. Здатність до планування, організації та здійснення психологічного дослідження, використання валідного і надійного психодіагностичного інструментарію, аналізування та систематизації одержаних результатів, формулювання аргументованих висновків та рекомендацій

СК 10. Здатність до надання медико-психологічної допомоги.

СК 15. Здатність до здійснення психологічної реабілітації населення.

Результати навчання з дисципліни:

РН 1. Обирати та застосовувати надійний діагностичний та психодіагностичний інструментарій для здійснення медичних та психологічних інтервенцій.

РН 2. Формулювати мету, завдання дослідження, володіти навичками збору первинного матеріалу, дотримуватися процедури дослідження, критично оцінювати достовірність одержаних результатів психологічного дослідження, формулювати аргументовані висновки, представляти результати власних досліджень усно / письмово для поінформованої аудиторії.

РН 3. Визначати попередній клінічний, психологічний, патопсихологічний діагноз, функціональний стан, здійснювати диференційну діагностику у відповідності до сучасних класифікаторів захворювань.

РН 4. Здійснювати ідентифікацію, підготовку і виконання психологічного (медико-психологічного) втручання, яке необхідне для досягнення поставленої мети, використовуючи результати психодіагностики.

РН 12. Планувати і виконувати наукові та прикладні дослідження, спрямовані на отримання нових знань та/або створення нових технологій у сфері медичної психології.

3. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ПРОГРАМИ

МОДУЛЬ 1. Теоретичні та практичні аспекти клінічної психології.

Змістовний модуль 1. Теоретичні аспекти клінічної психології

Тема 1. Теоретико-методологічні основи клінічної психології. Клінічна психологія – розгалужена система науково-прикладних знань. Поняття про психічне здоров'я. Предмет та завдання клінічної психології. Міждисциплінарні зв'язки клінічної психології. Основні визначення та категорії клінічної психології. Міждисциплінарні зв'язки клінічної психології. Становлення та розвиток клінічної психології в Україні та в світі. Психолого-діагностичні методи, їх роль у психологічній діагностиці хворих. Принципи побудови комплексного психологічного дослідження з урахуванням віку та культуральних особливостей пацієнтів. Визначення психічного здоров'я та рівнів психологічної адаптації людини. Критерії здоров'я ВООЗ.

Тема 2. Індивідуально-типологічні особливості пацієнтів. Особливості психології пацієнтів різних вікових груп. Внутрішня картина хвороби - суб'єктивне сприймання захворювання пацієнтом. Основні сфери внутрішньої картини хвороби: сенсорна, емоційна, вольова, раціонально - інформативна. Роль особливостей клінічних проявів захворювання, важкості перебігу та генезу. Обставини життя хворого, при яких перебігає хвороба. Преморбідні особливості особистості (вік, темперамент, акцентуація характеру, ступінь чутливості до стресу). Визначення та класифікація основних типів відношення до хвороби (гармонійний, анозогнозичний, іпохондричний, депресивний, зневажливий, нозофобний, нозофільний, утилітарний та ін.). Особливості поведінки та типи пацієнтів з різними варіантами реагування на хворобу. Діагностика основних типів відношення до хвороби. Додаткові психодіагностичні методики, трактовка результатів дослідження. Вплив відношення до хвороби на подальший перебіг захворювання та прогноз. Агравация, симуляція, дисимуляція, госпіталізм.

Тема 3. Психологія медичних працівників. Основні мотиви вибору професії медичного працівника. Основні вимоги до особистості медичних працівників. Значення професіональної орієнтації у виборі професії медика. Важливі професійні якості лікаря. Визначення понять «лікарський обов'язок» і «лікарська таємниця». Лікарські помилки: причини і види. Психологічні типи лікарів. Професіограма лікаря загальної практики (знання і уміння, професійні практичні навички) та вимоги до особистості. Поняття про професійну деформацію Особливості професій, при яких розвивається професійна деформація. Ознаки професійної деформації, «синдром емоційного вигорання», шляхи його попередження. Створення умов для самоактуалізації особистості. Основи спілкування з колегами, умови створення здорового психологічного клімату у медичному середовищі. Дотримання правил деонтології і субординації. Дотримання морально-етичних вимог. Здатність до емпатії та стиль спілкування. Емоційне задоволення від контактів між членами колективу.

Тема 4. Психологічне супроводження діагностичного та терапевтичного процесів. Психологічні особливості етапів діагностичного процесу. Медична деонтологія. Інформована згода хворого. Інформування хворого про діагноз. Взаємодія та спілкування лікаря з хворими та їх родичами. Патерналізм, його роль в діагностичному процесі. Значення психологічної установки хворого. Види спілкування в медичному середовищі: міжособисте, індивідуально-групове, колективно-індивідуальне, групове. Особливості спілкування між лікарями, лікар-медична сестра. Психологічні основи спілкування у лікувальному процесі. Комуникативна компетентність, її роль в ефективній і безконфліктній взаємодії. Функції спілкування: інформаційно-комуникативна, комуникативна, афективно-комуникативна. Роль психологічних особливостей лікаря і медичної сестри, «ідеальний лікар» та «ідеальна медична сестра». Конфлікти в медичному середовищі, їх різновиди. Схема розвитку конфлікту. Конфлікти в діяльності лікаря. Особливості конфліктів між особами, що діють в лікувально-діагностичному процесі. Способи вирішення та попередження конфліктів.

Змістовний модуль 2. Прикладні аспекти клінічної психології

Тема 5. Нейропсихологія. Теоретичні основи та практичне значення науки. Основні принципи будови мозку. Теорія системної динамічної локалізації вищих психічних функцій. Нейропсихологічний аналіз порушень вищих психічних функцій при локальних ураженнях головного мозку. Порушення емоційно-особистісної сфери та свідомості при локальних ураженнях головного мозку. Нейропсихологічні синдроми ураження кіркових відділів великих півкуль головного мозку. Нейропсихологічні синдроми ураження підкіркових структур головного мозку. Схема нейропсихологічного дослідження вищих психічних функцій та емоційно-особистісної сфери.

Тема 6. Патопсихологія. Предмет та завдання, основні поняття патопсихології. Зв'язок патопсихології з іншими галузями науки та практики. Основні принципи патопсихологічних досліджень. Види розладів психіки (розлади відчуття, сприймання, уваги, порушення пам'яті, розлади мислення, інтелекту, порушення мовлення, емоційної сфери, волі). Розлади свідомості. Розлади особистості. Методи дослідження порушень психічних процесів. Основні принципи консультативно-коригувальної роботи психіатричних пацієнтів.

Тема 7. Основи психосоматики. Психосоматика як галузь науки. Теорії та моделі виникнення психосоматичних розладів. Фактори розвитку та механізм психосоматичних захворювань. Класифікація психосоматичних розладів. Психосоматичні порушення: загальна характеристика, причини та прояви. Стресові розлади як вид психосоматичних захворювань. Діагностика психосоматичних захворювань. Психотерапія та психопрофілактика психосоматичних розладів.

Тема 8. Психологія аномального розвитку. Психологія аномального розвитку як галузь психології. Принципи і методи вивчення дитини з відхиленнями в розвитку. Основні поняття вікової патопсихології. Особливості психічного розвитку дітей з порушенням слуху та зору. Психологічні особливості розвитку особистості при порушеннях мовлення та рухової сфери. Психологія дітей із затримкою психічного розвитку та аутизмом. Діти з відхиленнями емоційно-вольової сфери та комплексні порушення психофізичного розвитку. Психологічний супровід дітей з особливими потребами.

Тема 9. Психологія девіантної поведінки. Загальні питання девіантології. Поняття про девіантну поведінку, причини її формування. Типи девіантної поведінки. Вікові та гендерні аспекти девіантної поведінки особистості. Адиктивна поведінка особистості. Алкогольна адикція. Суїцидальна поведінка. Агресивна поведінка. Девіантна поведінка у соматично хворих. Психологічна діагностика особистості з девіаціями поведінки Психологічна допомога особистості з девіантною поведінкою. Профілактика девіантної поведінки особистості.

Тема 10. Основи психологічної інтервенції в клініці. Клінічна психологія в контексті реабілітації. Рекомендації та вправи для підвищення концентрації уваги. Регуляція рівня збудження. Техніки зниження тривожності. Релаксаційні засоби зниження особистісної та ситуативної тривожності. Техніки відновлення психічної працездатності, регулювання психічних станів, навіювання, йога. Техніки психогігієни. Стрес. Відновлення психологічного статусу пацієнта – його мотивація. Психологічне допомога при отриманні травм. Програма психологічної підтримки та підкріплення. Корекційні вправи з регуляції емоційних стані. Дихальні вправи. Психом'язове та аутогенне тренування. Ароматерапія, самонавіювання. Техніки пов'язані зі збереженням і відновлення працездатності до і після великих фізичних навантажень.

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модуля і тем	Кількість годин			
	Усього	Лекції	Пр. заняття	СРС
Змістовий модуль 1. Теоретичні аспекти клінічної психології				
1. Теоретико-методологічні основи клінічної психології	10	2	2	6
2. Індивідуально-типологічні особливості пацієнтів	8	-	2	6
3. Психологія медичних працівників	10	2	2	6
4. Психологічне супроводження діагностичного та терапевтичного процесів	8	-	2	6
Змістовий модуль 2. Прикладні аспекти клінічної психології				
5. Нейропсихологія	10	2	2	6
6. Патопсихологія	8	-	2	6
7. Основи психосоматики	10	2	2	6

8. Психологія аномального розвитку	10	2	2	6
9. Психологія девіантної поведінки	8	-	2	6
10. Основи психологічної інтервенції в клініці. Клінічна психологія в контексті реабілітації. Диф.залик	8	-	2	6
ВСЬОГО ГОДИН:	90	10	20	60

5. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ЛЕКЦІЙ

№ п/п	Тема	Кількість годин
1.	Теоретико-методологічні основи клінічної психології	2
2.	Психологія медичних працівників	2
3.	Нейропсихологія. Теоретичні основи та практичне значення	2
4.	Основи психосоматики соматопсихічні розлади	2
5.	Психологія аномального розвитку	2
ВСЬОГО ГОДИН:		10

6. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

Згідно робочої програми навчальної дисципліни «Клінічна психологія» семінарські заняття не заплановані.

7. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№ п/п	Тема	Кількість годин
1.	Теоретико-методологічні основи клінічної психології.	2
2.	Індивідуально-типологічні особливості пацієнтів.	2
3.	Психологія медичних працівників.	2
4.	Психологічне супроводження діагностичного та терапевтичного процесів.	2
5.	Нейропсихологія. Теоретичні основи та практичне значення.	2
6.	Патопсихологія. Розлади особистості. Гострий стресовий розлад та посттравматичний стресовий розлад.	2
7.	Основи психосоматики та соматопсихічні розлади.	2
8.	Вікова клінічна психологія. Психологія аномального розвитку.	2

9.	Психологія девіантної поведінки.	2
10.	Основи психологічної інтервенції в клініці. Клінічна психологія в контексті реабілітації. Диф. залік	2
ВСЬОГО ГОДИН:		20

8. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ЛАБОРАТОРНИХ ЗАНЯТЬ

Згідно робочої програми навчальної дисципліни «Клінічна психологія» лабораторні заняття не заплановані.

9. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

№ п/п	Тема	Кількість годин
1.	Теоретико-методологічні основи клінічної психології	6
2.	Індивідуально-типологічні особливості пацієнтів	6
3.	Психологія медичних працівників	6
4.	Психологічне супроводження діагностичного та терапевтичного процесів	6
5.	Нейропсихологія	6
6.	Патопсихологія	6
7.	Основи психосоматики	6
8.	Психологія аномального розвитку	6
9.	Психологія девіантної поведінки	6
10.	Основи психологічної інтервенції в клініці. Клінічна психологія в контексті реабілітації	6
ВСЬОГО ГОДИН:		60

10. ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ

Індивідуальне навчально-дослідне завдання (далі - ІНДЗ) є видом позааудиторної індивідуальної діяльності студента, результати якої використовуються у процесі вивчення програмного матеріалу навчальної дисципліни. На індивідуальну роботу відводяться бали з поточного контролю за рішенням кафедри. Бали за індивідуальні завдання нараховуються студентові за різні види індивідуальних завдань і додаються до суми балів, набраних студентом на заняттях під час поточної навчальної діяльності.

Мета ІНДЗ: самостійне вивчення частини програмного матеріалу, систематизація, узагальнення, закріплення та практичне застосування знань із навчального курсу, удосконалення навичок самостійної навчально-пізнавальної діяльності.

Зміст ІНДЗ: завершена теоретична або практична робота у межах навчальної програми курсу, яка виконується на основі знань, умінь та навичок, отриманих під час лекційних, семінарських, практичних занять і охоплює декілька тем або весь зміст навчального курсу.

Вид ІНДЗ: завершена теоретична або практична робота у межах навчальної програми курсу, яка виконується на основі знань, умінь та навичок, отриманих під час лекційних, семінарських, практичних занять і охоплює декілька тем або весь зміст навчального курсу.

Види ІНДЗ - підготовка повідомлення або написання реферату на основі опрацювання першоджерел на одну із запропонованих тем.

11. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

У процесі викладання дисципліни застосовуються різні методи навчання:

I. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності.

1) За джерелом інформації: а) словесні: лекція (традиційна, проблемна, лекція-презентація) із застосуванням комп'ютерних інформаційних технологій (PowerPoint – Презентація), пояснення, розповідь, бесіда; б) наочні: спостереження, ілюстрація, демонстрація; в) практичні: вправи.

2) За логікою передачі і сприймання навчальної інформації: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні;

3) За ступенем самостійності мислення: репродуктивні, пошукові, дослідницькі;

4) За ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом викладача; самостійна робота студентів: з книгою й інтернет-ресурсами; виконання індивідуальних навчальних проєктів.

II. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності: навчальні дискусії; інтерактивні методи навчання, створення ситуацій пізнавальної новизни та зацікавленості.

12. МЕТОДИ І ФОРМИ КОНТРОЛЮ, РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ СТУДЕНТИ, ОЦІНЮВАННЯ

Поточний контроль здійснюється в процесі вивчення дисципліни на практичних заняттях і проводиться у терміни, які визначаються календарним планом. Завданням поточного контролю є перевірка розуміння та засвоєння теоретичного матеріалу, вироблення навичок проведення розрахункових робіт, умінь самостійно опрацьовувати тексти, здатності осмислити зміст теми, умінь публічно чи письмово представити певний матеріал (презентація).

Об'єктами поточного контролю знань студентів є: систематичність, активність, своєчасність та результативність роботи над вивченням програмного матеріалу дисципліни, у т.ч. виконання творчих завдань та розв'язання задач; виконання завдань для самостійного опрацювання.

Поточний контроль знань, умінь та навичок студентів передбачає застосування таких видів: тестові завдання; розрахункові завдання; обговорення проблеми, дискусія;

аналіз конкретних ситуацій (поданих у вигляді усного, текстового або графічного матеріалу); ділові ігри (кейс-методи); презентації результатів роботи; інші.

Форма кінцевого контролю – ДЗ (диф.залік) передбачає визначення рівня сформованих знань і навичок. До кінцевого контролю з дисципліни допускаються студенти при умові **відвідування не менше 75% навчальних аудиторних занять** (лекцій, практичних занять) із всією накопиченою сумою балів впродовж вивчення дисципліни(курсу) «Клінічна психологія». У випадку, якщо студент відвідав **менше, ніж 75%** (пропусків у студента **більше 25%**) навчальних аудиторних занять, то він вважається таким, який не виконав навчальну програму й навчальний план з дисципліни, а отож має право повторно вивчати дисципліну

Студент складає ДЗ з **тією кількістю балів**, яку він накопичив впродовж **поточного навчання**. Форма проведення ДЗ (диф.залік) та вид завдань визначаються навчальною (робочою) програмою з дисципліни та регламентом кафедри. Зарахування кредиту за вивчену дисципліну здійснюється при умові накопичення загальної кількості отриманих студентом балів, що має бути не меншою за мінімальну, яка визначена робочою навчальною програмою з дисципліни і відповідає мінімальному значенню **оцінки E**, а отже, **складає 111 балів**. Максимальна кількість балів, яку може набрати студент з дисципліни за поточну навчальну діяльність і ПМК – **200 балів** за шкалою ECTS.

Оцінювання знань із дисципліни проводять за відповідною шкалою:

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
		Оцінка	Пояснення
170-200	Відмінно	A	Відмінно (відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок)
155-169	Добре	B	Дуже добре (вище середнього рівня з кількома помилками)
140-154		C	Добре (в цілому правильне виконання з певною кількістю суттєвих помилок)
125-139	Задовільно	D	Задовільно (непогане, але зі значною кількістю недоліків)
111-124		E	Достатньо (виконання задовільняє мінімальним критеріям)
60-110	Незадовільно	Fx	Незадовільно (з можливістю повторного складання)
1-59		F	Незадовільно (з обов'язковим повторним вивченням дисципліни)

Оцінювання результатів складання підсумкового контролю здійснюється за 200 бальною системою контролю знань, прийнятого в університеті та національною шкалою і відображаються у відповідних відомостях.

Виставлені за традиційною шкалою оцінки конвертуються у бали залежно від кількості тем у модулі.

Номер модуля	Кількість	Кількість оцінюва	Конвертація у бали традиційних оцінок	Виконання
--------------	-----------	-------------------	---------------------------------------	-----------

кількість навчальних годин/кількість кредитів ECTS	змістових модулів, їх номери	них практичних занять	Традиційні оцінки				індивідуального завдання
			"5"	"4"	"3"	"2"	
Модуль 1 90/3,0	2	10	19	15	11	0	10

Під час оцінювання засвоєння кожної теми модуля студенту виставляються оцінки за 4-бальною (традиційною) шкалою та за 200-бальною шкалою з використанням прийнятих та затверджених критеріїв оцінювання для відповідної дисципліни. При цьому враховуються усі види робіт, передбачені методичною розробкою програми для вивчення теми. Студент повинен отримати *оцінку з кожної теми*.

Вага кожної теми у межах одного модуля в балах має бути однаковою, і визначатися кількістю тем у модулі. Форми оцінювання поточної навчальної діяльності мають бути стандартизованими й включати контроль теоретичної та практичної підготовки.

Самостійну роботу студентів оцінюють під час поточного контролю на практичному занятті.

Загальне оцінювання модуля дисципліни

Поточна успішність максимальна – 200 б. Тем практичних занять – 15	Диф.залік (ДЗ)
Змістовий модуль 1 та 2 – 10 тем 1 тема – 19 балів Разом – 190 балів Індивідуальна робота 10 балів	Диф.залік
РАЗОМ сума балів	200

13. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Навчально-методичний комплекс вивчення дисципліни включає: робочу програму навчальної дисципліни, програму навчальної дисципліни, ілюстративні матеріали. До нього також входять: список рекомендованої та додаткової літератури, мультимедійний лекційний матеріал, опорні конспекти практичних занять, документальні фільми.

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ТА ЗАВДАНЬ ДЛЯ ПОТОЧНОГО І ПРОМІЖНОГО КОНТРОЛЮ ЗНАТЬ З ДИСЦИПЛІНИ

1. Предмет клінічної психології. Зв'язок клінічної психології з іншими науками.
2. Історія становлення та розвитку клінічної психології.
3. Завдання та принципи психологічного дослідження у клініці.
4. Клінічна бесіда як метод дослідження.
5. Поняття здоров'я. Критерії здоров'я.
6. Поняття хвороби.

7. Психологія діагностичного процесу.
8. Основні етапи переживання хвороби у часі.
9. Внутрішня (аутопластична) картина хвороби та фактори, що її визначають.
10. Поведінкові реакції на хворобу.
11. Основні моделі побудови взаємостосунків „лікар-хворий” (керівництво, партнерство, контрактна модель).
12. Психологічні вимоги до особистості лікаря.
13. Хворий та ліки
14. Етичні засади діяльності медичного (клінічного) психолога
15. Загальні принципи організації медико-психологічної допомоги.
16. Робота медичного психолога у закладах, що надають психіатричну та психотерапевтичну допомогу.
17. Особливості організації роботи медичного психолога у медичних закладах різного профілю.
18. Роль медичного психолога у загальній системі надання медичної допомоги.
19. Патопсихологія як розділ клінічної психології.
20. Розлади сенсорно-перцептивної сфери.
21. Розлади пам'яті та уваги.
22. Порушення мислення та інтелекту.
23. Емоційні розлади.
24. Психологічні особливості пацієнтів із захворюваннями серця.
25. Психологічні особливості хворих при психосоматичних захворюваннях (при неспецифічному виразковому коліті, гіпертонічній хворобі, бронхіальній астмі).
26. Особливості психології пацієнта із ендокринною патологією.
27. Психологічні особливості хірургічних пацієнтів.
28. Психологічні особливості урологічних пацієнтів.
29. Психологічні особливості опікових пацієнтів.
30. Психологічні особливості онкологічних пацієнтів.
31. Психологічні особливості інфекційних пацієнтів.
32. Психологічні особливості пацієнтів на ВІЛ.
33. Особливості психології пацієнтів при мозкових інфекціях.
34. Психологічні особливості пацієнтів на туберкульоз.
35. Психологічні особливості жінки у період вагітності.
36. Психологічні особливості жінки у післяпологовий період.
37. Медико-психологічні аспекти у клініці дитячих захворювань.
38. Психологічні особливості пацієнтів при гінекологічних захворюваннях.
39. Психологічні особливості сліпих.
40. Психологічні особливості глухих.
41. Психологічні особливості пацієнтів зі шкіряними хворобами та пошкодженнями обличчя.
42. Психологічні особливості пацієнтів, що вдаються до пластичної хірургії.
43. Особливості психічного розвитку при дитячому церебральному паралічі.
44. Психологічні особливості пацієнтів з різними ступенями олігофренії.
45. Психологічні проблеми при гострих психотичних станах.
46. Психологічні особливості осіб з ПТСР.
47. Психологічні особливості пацієнтів на алкоголізм.

48. Психологія хворого на шизофренію.
49. Психологія пацієнта з епілепсією.
50. Зміни психічної діяльності у літніх людей.

14. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна література:

1. Ільїна Н.М. Клінічна психологія: навчальний посібник. Суми: Університетська книга, 2020. 163 с.
2. Кошова І.В., Кресан О.Д. Психологія девіантної поведінки: Навчально-методичний посібник. Ніжин: Видавництво НДУ ім. М. Гоголя, 2021. 226 с.
3. Кулеша-Любінець М.М. Клінічна психологія : методичні рекомендації. 2-е вид., змінене і доповнене. Івано-Франківськ : Електронне видання, 2022. 72 с.
4. Медична психологія : в 2-х т. Т. 1. Загальна медична психологія / [Г. Я. Пилягіна, О. О. Хаустова, О. С. Чабан та ін.] ; за ред. Г. Я. Пилягіної. – Вінниця : Нова Книга, 2020. – 288 с.
5. Медична психологія : в 2-х т. Т. 2. Спеціальна медична психологія / [Г. Я. Пилягіна, О. О. Хаустова, Н. О. Марута та ін.] ; за ред. Г. Я. Пилягіної. – Вінниця : Нова Книга, 2020. – 496 с.
6. Медична психологія : підруч. ; за заг. ред. докт. мед. наук, проф. І. Д. Спіріної. Дніпро : ЛІРА, 2022. 300 с.
7. Ніконенко Ю.П. Клінічна психологія: Навчальний посібник. Київ: КНТ, 2020. – 309с.
8. Основи медичної психології : конспект лекцій / укладач Т. В. Іванова. – Суми : Сумський державний університет, 2022. – с.
9. Психологія здоров'я : навчальний посібник / Толкунова І.В., Гринь О.Р., Смоляр І.І, Голець О.В. Київ: 2018. 156 с.
10. Психологія девіантної поведінки особистості : навч. посіб. / МОН України, Уманський держ. пед. ун-т імені Павла Тичини ; уклад.: О. Д. Сафін, С. П. Байда. – Умань : Візаві, 2021. – 202

Додаткова література:

1. Серета І.В. Основи психосоматики : навчально-методичний посібник для самостійної роботи студентів з курсу за змішаною формою навчання / І. В. Серета. – Миколаїв : Видавець Румянцева Г. В., 2022. – 156 с.
2. Городнова Н.М. Гендерні особливості проявів захворювань серцево-судинної системи у пацієнтів // Сучасні стратегії гендерної освіти в умовах євроінтеграції: Зб.Мат. Міжнародної науково-практичної конференції, 10–11 вересня 2020 р./ за заг. ред. В. П. Кравця, О. М. Кікінежді. Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2020. - С.128-130.
3. Луньов В.Є. Основи психодіагностики в соціальній сфері та клінічній практиці: навчальний посібник – Hamilton: Accent Graphics Communications – К.: Інтерсервіс, 2017. – 286 с.
4. Любчук О.К. Основи психореабілітації для фахівців з соціальної роботи: навчальний посібник / О.К. Любчук, М.М.Матяш, А.В.Толстоухов, В.Є.Луньов. – Київ: Видавничий дім «АртЕк», 2019. – 182с.
5. Матяш М.М., Сопов В.М. Моральна шкода. Доказування в суді і захист від маніпуляцій. – К.: ТОВ «Видавничий дім «АртЕк»», 2019. – 142с.
6. Основи загальної і медичної психології, психічного здоров'я та міжособового

- спілкування / Губенко І.Я., Карнацька О.С., Шевченко О.Т. – «Знання». 2021. – 312с
7. Основи медичного права. Альбом схем : навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / О. О. Грін. – Ужгород : ФОП Сабов А. М., 2020. – 377 с.
  8. General and medical psychology / Загальна і медична психологія : textbook / О. О. Lazurenko, O. Yu. Tabachnikov. – 2nd ed. suppl. – Kyiv : Book-plus, 2020. – 232 p.
  9. Горбунова В. В. та ін. Соціально-психологічна підтримка адаптації ветеранів АТО: посібник для ведучих груп : навчальний посібник / Горбунова В. В., Карачевський А. Б., Климчук В. О., Нетлюх Г. С., Романчук О. І. – Львів : Інститут психічного здоров'я Українського католицького університету, 2016. – 91 с.
  10. Гоян І. М. Методи діагностики психічного розвитку дітей / І. М.Гоян, А. А. Палій // За ред. А. А. Палія. – Івано-Франківськ: Симфонія форте, 2019. – 652 с.

15. ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

1. The Oxford Handbook of Clinical Psychology.
<http://docshare04.docshare.tips/files/28023/280238870.pdf>
2. Clinical Psychology.
<https://dl.uswr.ac.ir/bitstream/Hannan/131926/1/Clinical.Psychology.7.edition.pdf>
3. Міжнародний класифікатор хвороб [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://uk.wikipedia.org/wiki/Міжнародний_класифікатор_хвороб.
4. Протокол з діагностики та терапії ПТСР NICE [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://ipz.org.ua/index.php/vydavnytstvo/94-knyhy-3/190-protokoly-z-diahnostyky-ta-terapii-ptsr-nice-2>
5. Синапсис діагностичних критеріїв DSM-V та протоколів NICE для діагностики та лікування основних психічних розладів у дітей та підлітків [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ipz.org.ua/index.php/vydavnytstvo/94-knyhy-3/190-protokoly-z-diahnostyky-ta-terapii-ptsr-nice-2>.
6. Уніфікований клінічний протокол первинної вторинної (спеціалізованої) та третинної (високоспеціалізованої) медичної психології. Депресія [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://moz.gov.ua/docfiles/dn_20141225_1003dod.pdf
7. http://stud.com.ua/28948/psihologiya/klinichna_psihologiya